

Kvittering på innsendt hørings svar på Høring NOU 2019: 23 Ny opplæringslov

Høringens saksnummer: 20/258

Høring: Høring NOU 2019: 23 Ny opplæringslov

Levert: 30.06.2020 09:36:46

Svartype:

Jeg svarte som: Annen

Avsender: Den norske kirke v/ Kirkerådet

Kontaktperson: Ingrid Vad Nilsen

Kontakt e-post: ka296@kirken.no

Høring - NOU 2019:23 Ny opplæringslov

Den norske kirke v/ Kirkerådet benytter anledningen til å avgi hørings svar til forslaget til ny opplæringslov.

Innledende merknader

Kirkerådet slutter seg til formålet med loven som er beskrevet i § 1-1: *Lova skal leggje til rette for at barn, ungdom og vaksne får god opplæring i eit godt miljø.*

Kapittel 2 tar utgangspunkt i alt elevens beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger og beslutninger som angår elever. Her omtales både elevens rett til å medvirke og plikt til å delta, og at elevenes synspunkt skal bli hørt vektlagt i samsvar med alder og modning. Samarbeid med elevene og foreldrenes om styring av skolen forutsettes ivaretatt gjennom skoledemokratiet, men lovforslaget gir ikke konkrete føringer for hvordan dette skal ivaretas. I § 2-4 uttrykkes denne fleksibiliteten slik: *«Skolen skal leggje til rette for og oppmuntre til at alle elevane ytrar seg og deltek i skoledemokratiet. Elevane har rett til å velje elevråd. Dei kan òg velje å organisere elevdemokratiet på ein annan måte.»*

Formuleringen åpner for at elevene kan medvirke i å bestemme på hvilken måte elevdemokratiet best kan ivaretas på sin skole. Kirkerådet ser dette som et positivt uttrykk for å ønske å ivareta barn og unges rettigheter som medansvarlige for skolehverdagen.

Universell opplæring og individuell tilrettelegging er omtalt i kapittel 10 i lovforslaget. I høringsbrevet løftes det frem at for å skape rom for læring for

mangfoldet av barn og voksne i dagens og framtidens grunnopplæring, foreslår utvalget blant annet at universell opplæring, forsterket innsats og individuelt tilrettelagt opplæring innføres som nye betegnelser og bestemmelser i loven. Utvalget foreslår også å utvide mandatet til den pedagogisk-psykologiske tjenesten til å omfatte alle elever, ikke bare de med særlige behov. Kirkerådet støtter den inkluderende intensjonen som disse endringene er uttrykk for, men avgrenser oss fra å ta stilling til de konkrete forslagene, da dette ikke er kirkens primære kompetanseområde.

Kapittel 17 omhandler rett til grunnskoleopplæring og videregående opplæring for voksne. Utvalget foreslår å gi rett til videregående opplæring for ungdom som har «brukt opp» ungdomsretten og fullført videregående opplæring uten å bestå. Kirkerådet ser positivt på at det legges til rette for en ny sjanse til å få studiekompetanse eller yrkeskompetanse for unge og unge voksne som av ulike grunner har falt ut av utdanningsløpet.

Kirkerådets hovedinnspill til høringen er til § 13-7. *Opplæring om livssyn og fritak frå aktivitetar i opplæringa på grunn av livssyn.*

Den foreslåtte paragrafen har følgende innhold:

Opplæringa skal ikkje vera forkynnande.

Opplæringa om kristendom, andre religionar, livssyn og etikk skal samle alle elevar og presentere ulike religionar og livssyn på ein objektiv, kritisk og pluralistisk måte.

Elevar har etter skriftleg melding rett til fritak frå aktivitetar i opplæringa som dei opplever som utøving av ein annan religion enn sin eigen eller tilslutning til eit anna livssyn enn sitt eige, eller som dei på same grunnlag opplever som krenkjande eller støytande. Ein treng ikkje grunngi meldinga. Ein kan ikkje krevje fritak frå kompetansemåla i læreplanane for fag.

Elevar som får fritak frå aktivitetar i opplæringa, skal ha anna opplæring med tilsvarande fagleg innhald.

Kommentar til § 13-7:

Kirkerådet mener paragrafene som omhandler opplæring om livssyn og fritak fra aktiviteter i undervisningen på grunn av livssyn bør videreføres som atskilte paragrafer.

Kravet om at opplæringen ikke skal være forkynnende

I gjeldende opplæringslov er kravet om at undervisningen ikke skal være forkynnende, knyttet til KRLE-faget. I forslaget til ny opplæringslov foreslås dette som en generell føring som gjelder for hele opplæringen. Kirkerådet foreslår at forutsetningen om at undervisningen ikke skal være forkynnende videreføres i en egen paragraf som omhandler KRLE/RE-fagene.

Kirkerådet støtter forslaget om å forenkle omtalen av KRLE-faget i opplæringsloven. I de nye fagplanene (LK20) beskrives KRLE-faget etter samme modell som øvrige fag. Kirkerådet kommenterte dette slik i vårt høringssvar til fagfornyelsen: *«I dette planforslaget beskrives KRLE-faget ut fra de samme prinsippene som de øvrige fagene, og det er positivt at faget nå er så innarbeidet at det er mulig.»*

Kirkerådet kommenterte opplæringslovens krav om objektivitet i vårt høringssvar til læreplan for KRLE-faget i 2019:

Opplæringslovens krav om objektiv, kritisk og pluralistisk presentasjon av kristendom, andre verdensreligioner og livssyn i undervisningen kan føre til en kognitiv tilnærming og akademisk avstand i faget. Dette er ikke ønskelig eller i tråd med planens intensjoner der aktiv tilnærming gjennom utforskning på ulike måter vektlegges. Gjennom samarbeid med og besøk til tros- og livssynssamfunnene som er til stede i lokalsamfunnet kan elevene utforske tro og livssyn gjennom å møte representanter for disse og erfare hvordan de kommer til uttrykk gjennom bygninger, kunst, tradisjoner, religiøse praksiser osv. [...]

Fritak fra aktiviteter i undervisningen

Når bestemmelsene om KRLE-undervisning og fritak samles i en paragraf, slik det er foreslått i ny lov, kan det forstås dithen at fritak bare er aktuelt i forbindelse med undervisning i fagene KRLE/RE. Som eksempler på hva det kan være aktuelt å få fritak fra, nevner imidlertid utvalget aktiviteter som ikke foregår innenfor KRLE/RE-fagene, som skolegudstjeneste, visse former for dans og noen aktiviteter knyttet til matlaging. Dette understøtter at disse anliggende bør behandles i separate paragrafer.

Tredje ledd i den foreslåtte § 13-7 tar høyde for at det, til tross for at undervisningen ikke skal være forkynnende, vil forekomme at skolen har aktiviteter som oppleves som utøvelse av en annen religion eller tilslutning til et annet livssyn enn sitt eget, og at elevene derfor har rett til å melde fritak fra slike aktiviteter. Stortinget ba våren 2018 regjeringen sørge for at det ble utarbeidet en nasjonal veileder for skolene om hvordan det best kan legges til rette for at elevene skal kunne delta på skolegudstjeneste.

Utdanningsdirektoratet sin oppdaterte veiledning om skolegudstjenester fra februar 2019 støtter opp under denne intensjonen. Kirkerådet forutsetter at veiledningen om skolegudstjenester fortsatt gjelder.

Skolegudstjenester er forankret i overordnet del av læreplanverket, og ikke knyttet til et bestemt fag. I *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*, står følgende i kapittel 1 om opplæringsverdigrunnlag:

Skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap.

Innsikt i vår historie og kultur er viktig for utvikling av elevenes identitet og skaper tilhørighet til samfunnet. Elevene skal lære å kjenne de verdiene og tradisjonene som bidrar til å samle menneskene i landet. Kristen og humanistisk arv og tradisjon er en viktig del av landets samlede kulturarv og har spilt en sentral rolle for utvikling av vårt demokrati.

Anledningen til å melde fritak fra aktiviteter som oppleves som utøvelse av en annen religion, tilslutning til et annet livssyn, eller som oppleves som støtende eller krenkende er viktig å videreføre for å kunne gi elevene møter med tros- og livssynssamfunn i undervisningen. God dialog mellom skolen og livssynsaktørene som skolen samarbeider med, god informasjon til elevene og hjemmene om innholdet i samarbeidet, samt et likeverdig alternativt opplegg er nødvendige forutsetninger for at fritaksmuligheten fungerer etter intensjonen.

Avsluttende kommentar

Hovedinntrykket er at forslaget til ny opplæringslov innebærer en oppdatering og modernisering av lovverket for å møte dagens og morgendagens skolevirkelighet. Loven korresponderer, slik Kirkerådet ser det, godt med skolens nye læreplanverk. Vektlegging av elevens beste, skoledemokratiet og foreldresamarbeid kombineres med handlingsrom til å tilrettelegge skolens virksomhet ut fra ledelsens og lærernes faglige skjønn. Dette forutsetter god tilgang på kvalifisert personell og god ledelse som utnytter lovens og planverkets handlingsrom til elevenes beste.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør i Kirkerådet

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på www.regjeringen.no.